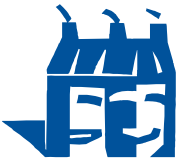

Väestörekisterikeskuksen tietotilinpäätös 2014

Tiivistelmä

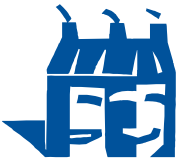

16.2.2016

Sisällysluettelo

1 Johdanto.....	3
2 Tietojen käsittelyyn vaikuttava lainsäädäntö ja muu ohjeistus.....	4
2.1 Tietojen käsittelyyn vaikuttava lainsäädäntö	4
2.2 Tietojen käsittelyä ohjaava ohjeistus	4
2.2.1 Käytännösäännöt sekä rekisteri- ja tietosuojaselosteet.....	4
2.2.2 Toimintapolitiikat, ohjeet ja koulutus	4
3 Keskeisimmät tietovirrat ja tulovirrat	4
4 Väestötietojärjestelmän ja varmennetietojärjestelmien käytettävyys.....	5
5 Väestötietojärjestelmän tietojen ylläpito	5
5.1 Sähköisen identiteetin ja väestötietojärjestelmän tietojen oikeellisuudesta	7
6 Väestötietojärjestelmästä ja varmennetietojärjestelmästä luovutetut tiedot	7
6.1 Väestötietojärjestelmän tietojen luovutusten palvelukohtaiset asiakasmäärät	9
6.2 Tietojen luovutus osoitepalvelussa ja nimipalvelussa	11
7 Kansalaisen tietojenluovutuskielto-oikeuden ja tietojen tarkastusoikeuden toteutuminen.....	11
8 Varmennetapahtumien määrät	12
9 Kansallisen palveluarkkitehtuurin kehittämisohjelman toimeenpano.....	12
9.1 Kansallisen palveluarkkitehtuurin kehittämisohjelman toimeenpanohankkeet VRK:ssa	12
9.2 Uusien palveluiden säädöstenmukaisuus, tietosuojaja tietoturvallisuus.....	13
10 Kansalaisaloitteiden tarkastuspyynnöt	13
11 Tietojen käsittelyn seuranta ja valvonta	14
11.1 Väestötietojärjestelmän valvonta	14
11.2 Väestötietojärjestelmän tapahtumatietojen seuranta ja valvonta	15
11.3 Varmenteisiin liittyvien tietojen käsittelyn seuranta ja valvonta.....	15
11.4 Ylläpitotapahtumien seuranta ja valvonta	15
11.5 Kansallisen palveluarkkitehtuurin palveluiden seuranta ja valvonta	15
11.6 Otantojen ja poimintojen seuranta ja valvonta.....	15
11.7 Muu tietojen käsittelyn sisäinen seuranta ja valvonta	16
11.8 Tietojen käsittelyn ulkopuolinen viranomaisseuranta ja -valvonta	16
12 Tietojärjestelmien käyttövaltuudet	17
12.1 Väestörekisterikeskuksen käyttöoikeudet.....	17
12.2 Järjestelmätoimittajien ja yhteistyökumppanien käyttöoikeudet.....	18
12.3 Asiakasorganisaatioiden suorakäytön ja Vartti-järjestelmän käyttöoikeudet	19
13 Tietojen käsittelyn, käyttöoikeuksien ja toiminnan analysointi	20
13.1 Yleisiä havaintoja	20
13.2 Väestötietojärjestelmään ja sen tietojen käsittelyyn liittyvä analysointi.....	20
13.3 Varmennepalveluihin ja niihin liittyvän tietojen käsittelyn analysointi.....	21
14 Tehdyt kehittämistoimenpiteet ja havaitut kehittämiskohteet.....	22
14.1 Väestötietojärjestelmään liittyvät kehitystehtävät	22
14.2 Varmennepalveluihin liittyvät kehitystehtävät	23
14.3 Kansallisen palveluarkkitehtuurin toimeenpanoon liittyvät kehitystehtävät.....	24
14.4 Kehitystehtävien seuranta.....	24

16.2.2016

1 Johdanto

Tietotilinpäätös on tarkoitettu ensisijaisesti Väestörekisterikeskuksen johdolle toiminnan ja tietosuojan suunnittelun, seurannan ja kehittämisen työkaluksi sekä tietosuojavaltuutetulle Väestörekisterikeskuksen toiminnan arvioimisen välineeksi. Tietotilinpäätöksellä täytetään väestötietojärjestelmästä ja Väestörekisterikeskuksen varmennepalveluista annetun lain (661/2009) 60 §:n mukainen raportointivelvollisuus. Tietotilinpäätös annetaan tiedoksi myös valtiovarainministeriölle.

Tietotilinpäätöksen tavoitteena on antaa arvio tietosuojan, tietoturvan ja yksityisyydensuojan toteutumisen tasosta Väestörekisterikeskuksen (jäljempänä myös VRK) ydintoimintoissa vuonna 2014. Tietotilinpäätöksellä pyritään osaltaan varmistamaan henkilötietolain (523/1999) mukaisen hyvän tietojenkäsittelytavan ja viranomaisen toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) mukaisen hyvän tiedonhallintotavan toteutuminen tietojen käsittelyssä sekä VRK:n toimintaa ohjaavan muun lainsäädännön noudattaminen.

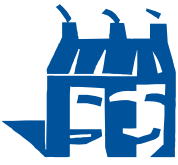
Tietotilinpäätöksessä kuvataan väestötietojärjestelmään (jäljempänä myös VTJ) ja varmennetietojärjestelmään liittyvät tietovirrat sekä kerrotaan em. henkilörekisterien tietojen käsittelyn ja tietojen käsittelyn seurannan ja valvonnan tilasta. Lisäksi tarkastellaan kansalaisaloitteiden kannatusilmoitusten tarkastustehtävän ja kansallisen palveluarkkitehtuurin toimeenpanon tietosuojakysymyksiä niiltä osin kuin toimeenpanoa toteutetaan VRK:ssa.

Tietotilinpäätöksessä tarkastellaan ja analysoidaan VTJ:n ja varmennetietojärjestelmän tietojen käsittelyn keskeisimpiä tunnuslukuja ja tunnistetaan VRK:n ydintoimintoihin liittyviä kehittämistarpeita sekä raportoidaan tehdystä kehittämistyöstä. Tietojen käsittelyllä tarkoitetaan tässä dokumentissa tietojen keräämistä, tallettamista, järjestämistä, käyttöä, siirtämistä, luovuttamista, säilyttämistä, muuttamista, yhdistämistä, suojaamista, poistamista, tuhoamista sekä muita tietoihin kohdistuvia toimenpiteitä.

VTJ on valtakunnallinen rekisteri, jossa on perustiedot Suomen kansalaisista ja Suomessa vakinaisesti asuvista ulkomaalaisista sekä tietoja rakennuksista, huoneistoista sekä kiinteistöistä. VRK ylläpitää ja kehittää VTJ:ä ja sen tietoja yhteistyössä maistraattien kanssa sekä tarjoaa VTJ:n tietopalveluja sekä hoitaa määrättyjä vaali- ja kansalaisaloitetehtäviä.

VRK:n varmennepalveluissa luodaan ja myönnetään erilaisia sähköisiä henkilö-, organisaatio- ja palvelinvarmenteita. Varmenteen avulla varmennetaan varmenteen haltijan henkilöllisyys / palvelun tarjoaja sekä varmenteeseen sisältyvien tietojen oikeellisuus, eheys ja alkuperäisyys sähköisessä asiointissa. VRK on tällä hetkellä Suomessa ainoa ns. laatuvarmentaja ja kaikki VRK:n myöntämät henkilövarmenteet ovat laatuvarmenteita.

Tietotilinpäätöstä laadittaessa on otettu huomioon Tietosuojavaltuutetun antama ohjeistus tietotilinpäätöksen laatimisesta.

16.2.2016

2 Tietojen käsittelyyn vaikuttava lainsäädäntö ja muu ohjeistus

2.1 Tietojen käsittelyyn vaikuttava lainsäädäntö

Varmennetietojärjestelmän ja VTJ:n tietoja käsiteltäessä otetaan huomioon Suomen perustuslain (731/1999) yksityisyyden suojaa, sananvapautta ja julkisuutta koskevat perusoikeussäännökset. Muu tietojen käsittelyssä noudatettava lainsäädäntö yksilöidään erillisessä viraston tietoturva- ja tietosuojalainsäädäntö -dokumentissa.

2.2 Tietojen käsittelyä ohjaava ohjeistus

Tietojen käsittelyn ja käsittelyn seurannan ja valvonnan vastuut kuvataan VRK:n työjärjestyksessä. VRK:n toimintaa ohjaa lainsäädännön lisäksi ISO/IEC 27001:2005 tietoturvastandardi sekä suuri joukko valtionhallinnon ohjeita. Lisäksi VRK:n varmennepalvelutoimintaa ohjaa ISO 9001:2008 laatustandardi.

Tietojen käsittelyä ohjataan VRK:n sisäiseen käyttöön, tietojen keräämisestä vastaaville tahoille, VRK:n yhteistyökumppaneille ja tietoluovutusten saajille tarkoitetuilla toimintapolitiikka-ohjeilla, käytännesäännöillä ja muulla ohjeistuksella.

2.2.1 Käytännesäännöt sekä rekisteri- ja tietosuojaselosteet

Hyvän tietojen käsittelytavan toteutumista varmistetaan ja VTJ:n tietojen käsittelyä koskevien säännösten soveltamista ja tulkintaa selkiytetään ja ohjataan henkilötietolain 42 §:n mukaisilla käytännesäännöillä, joita on VRK:ssa julkishallinnon ja liiketaloudellisen sektorin tietopalveluista, VTJ:n turvakielloista ja VTJ:n osoitepalvelusta.

VRK:lla on henkilörekistereistään henkilötietolain 10 §:n ja tietosuojavaltuutetun suosituksen mukaiset rekisteri- ja tietosuojaselosteet, joista ilmenee mm. henkilötietojen käsittelyn tarkoitus, rekisterien tietosisältö ja kuvaus siitä mihin tietoja säännönmukaisesti luovutetaan sekä rekisterin suojauksen periaatteet.

2.2.2 Toimintapolitiikat, ohjeet ja koulutus

VRK:lla on jokaiselle myöntämälle varmennetyypille erillinen varmennepolitiikka, jossa kuvataan varmennetyypeittäin käytettävät menettelytavat, toimintaperiaatteet, käyttöehdot ja vastuiden jaot. Varmennepolitiikkojen lisäksi VRK:lla on varmennuskäytännöt ja varmennekuvaukset.

Lisäksi VRK:lla on laaja joukko muuta koko viraston toimintaa, mukaan lukien tietojen käsittelyä, ohjaavia toimintapolitiikkoja ja -ohjeita. VRK:ssa järjestetään uusille henkilöille tietoturva- ja tietosuojaperehdytystä sekä koko henkilöstölle säännöllistä koulutusta tietoturva- ja tietosuojatietoisuuden ylläpitämiseksi ja lisäämiseksi.

3 Keskeisimmät tietovirrat ja tulovirrat

Tietotilinpäätöksen liitteessä 1 kuvataan VTJ:n tietojen ylläpitovirrat ja VTJ:n tietojen luovutusvirrat. Varmennetietojärjestelmään liittyvät tietovirrat kuvataan puolestaan liitteessä 2. Tietovirtakaavioiden tietoja analysoidaan tarkemmin tietotilinpäätöksen kappaleessa 13.

VRK rahoittaa toimintaansa valtion budjettirahoituksen lisäksi palveluidensa myynnistä saatavilla tuloilla, jotka kuvataan liitteenä 3 olevassa Maksullisen toiminnan tulot -kaaviossa.

16.2.2016

Varmennepalvelut-yksikön keskeisenä asiakassektorina on terveydenhuoltosektori ja taulukossa 1 kuvataankin terveydenhuoltosektorin varmennepalveluiden laajuutta niistä saatavien myyntitulojen ja budjettisiirtojen suuruuden kautta. Taulukossa näkyy rahoitusmallin muuttuminen budjettisiirtopainotteiseksi.

Terveydenhuollon varmennepalveluista saadut myyntitulot ja budjettisiirtona saadut tulot			
	2014	2013	2012
Terveyden ja hyvinvoinnin laitokselta (THL) saadut myyntitulot	51 991	-	-
Terveydenhuoltosektorille tuotetuista varmennepalveluista saadut budjettisiirrot	1 876 439	1 766 439	260 000
Terveydenhuoltosektorille tuotetuista varmennepalveluista saadut myyntitulot	24 424	499 500	2 318 072

Taulukko 1: Terveydenhuollon varmennepalveluista saadut myyntitulot ja budjettisiirtona saadut tulot

4 Väestötietojärjestelmän ja varmennetietojärjestelmien käytettävyys

VTJkyselyn ja Varmennetietojärjestelmän käytettävyys on ollut kaikkina vertailuvuosina hyvä, kuten käy ilmi taulukosta 2.

VTJkyselyn ja varmennetietojärjestelmän käytettävyys				
	Tavoite 2014	Toteuma 2014	Toteuma 2013	Toteuma 2012
VTJkysely (suorakäyttö)	99,95 %	99,97 %	99,86 %	99,95 %
Varmennetietojärjestelmä 24/7	-	100 %	100 %	100 %

Taulukko 2. Väestötietojärjestelmän ja varmennetietojärjestelmän keskeisten sovellusalueiden käytettävyys

5 Väestötietojärjestelmän tietojen ylläpito

VTJ:n tietoja ylläpidetään sekä manuaalisesti että sähköisesti. Tietojen ylläpitäjät ja ylläpitotietojen määrät käyvät ilmi VTJ:n tietovirtakaaviosta (liite 1). Sähköisesti ilmoittavat organisaatiot ja ilmoitusten määriä sekä sähköisten ilmoitusten osuuksia raportoidaan taulukossa 3. Sähköisesti ilmoitettavien tietojen osuus vaihtelee runsaasti eri tietojen kohdalla, esimerkiksi lähes kaikki syntymät ilmoitetaan VTJ:än sähköisesti ja taas kuolemista sähköisesti tallentuu vain noin viisi prosenttia ilmoituksista. Myös avioero- ja huoltotiedot saadaan sähköisesti yli 90 prosentissa tapauksia, kun taas sukuaseman muutoksissa sähköisten ilmoitusten osuus on vain 0,34 prosenttia.

16.2.2016

Henkilötietojen sähköinen viranomaisten ilmoitusliikenne						
Ilmoittaja	Ilmoituslaji	Sähköisesti ilmoitettu 2014	Kaikki tapahtumat 2014 (sis. VRK/mti-ilmoitukset)	Sähköisten yht. laskettu %-osuus 2014	Sähköisesti ilmoitettu 2013	Kaikki tapahtumat 2013 (sis. VRK/mti-ilmoitukset)
Sairaalat	syntymät	57 067	57 505	99,24	57 788	58 122
	kuolemat	2 575	53 959	4,77	2 098	53 117
Sosiaali- viran- omaiset	huollot	16 066	39 733	40,43	12 915	38 542
	huostaanotot	0	3 021	0	0	3 223
Seura- kunnat	vihkimiset	11 425	29 404	38,86	12 122	29 787
	lapsen tietojen ilmoittamiset	41 795	57 490	72,70	43 806	58 764
	uskonnollisen yhdyskunnan jäsenyyshuutokset	18 871	100 891	18,70	17 743	76 688
Tuomio- istuimet	avioerot ja huollot	13 585	14 519	93,57	13 639	14 685
	sukuaseman muutokset	84	24 479	0,34	97	24 503
	huollot	1 787	2 671	66,90	1 554	2 734
	adoptiot	142	465	30,54	149	479
Maahan- muuttovi- rasto	kansalaisuudet	8 180	14 479	56,50	8 898	8 898
	oleskeluluvat ja -oikeudet	58 379	58 380	99,99	-	-
	vailla kotikuntaa rekisteröidyt ulkomaalaiset	198	31 287	0,63	-	-
Verohal- linto	vailla kotikuntaa rekisteröidyt ulkomaalaiset	18 613	31 287*	59,49	10 985	10 985
Poliisi	vailla kotikuntaa rekisteröidyt ulkomaalaiset	92	31 287*	0,29	-	-

Taulukko 3. Henkilötietojen sähköinen viranomaisten ilmoitusliikenne

* Vailla kotikuntaa rekisteröityjen ulkomaalaisten kokonaistallennusmäärä laskettu vain kertaalleen kaikkien tapahtumien kokonaismäärään

Rakennus- ja huoneistotietojen uudet ylläpitomenetelmät otettiin porrastetusti käyttöön 10.11.2014 alkaen. Ensimmäisenä otettiin käyttöön VTJ-ylläpitokäyttöliittymä, jolla rekisterinpitäjäsopimuksen solmineet kunnat pystyvät ylläpitämään kuntansa tietoja. VTJ-ylläpitorajapinnan, jonka avulla kunta voi ilmoittaa tietoja VTJ:än, käyttöönotto on vuoden 2015 helmikuussa. Taulukosta 4 on nähtävissä eri rakennus- ja rakennushanketietojen ylläpitomenetelmien käytön jakautuminen kunnissa. Tavoitteena on kasvattaa rekisteröijäsopimusten määrää vuonna 2015.

Rakennus- ja rakennushanketietojen ylläpitomenetelmien käyttö kunnissa			
Menetelmä	2014*	2013	2012
Lomakkeella maistraatin tallennettavaksi	14	-	-
Eräajorekisteröinti	237	-	-
Rakennustietojen ilmoituslupa **	49	-	-
Rekisterinpitäjäsopimus	20	-	-
Yhteensä	320	-	-

Taulukko 4. Kuntien käyttämät ylläpitomenetelmät

* Uudet ylläpitomenetelmät otettiin käyttöön porrastetusti 10.11.2014 lähtien

** Lupa myönnetty 2014, ilmoitusmenetelmä käyttöön vuoden 2015 alkupuolella

Vuosi 2014 on ollut ensimmäinen kokonainen vuosi, jolloin rekisteröidyillä on ollut mahdollisuus ilmoittaa itse sähköisesti määrättyjä tietoja VTJ:än. Kyseisten ilmoitusten määrät löytyvät taulukosta 5.

16.2.2016

Rekisteröityjen itse tekemät ilmoitukset VTJ:än			
Tieto	2014	2013	2012
Äidinkieli	686	307	-
Ammatti	5 961	2 938	-
Asiointikieli	96	55	-
Kutsumanimi	609	324	-
Tietojen luovutuskiellot	20 891	11 215	-
Sähköpostiosoite	8 461	4 491	-
Yhteensä	36 704	19 330	

Taulukko 5. VTJ:än rekisteröityjen tekemät ilmoitukset

Muuttoilmoituksia otetaan vastaan VRK:n, maistraattien ja Posti Group Oyj:n yhteistyössä ylläpitämien menetelmien avulla. Yhteisellä muuttoilmoitus- ja osoitteenmuutospalvelulla kerätään tietoja sekä VTJ:än että Posti Group Oyj:n osoitetietojärjestelmään. Muuttoilmoitusten määrät ilmoituskanavittain käyvät ilmi taulukosta 6. Muuttoilmoitusten määrät ovat pysyneet vertailuvuosina lähes samoina. Internet-muuttoilmoitusten määrät ovat tavoitteiden mukaisesti kasvaneet vuosi vuodelta.

VTJ:än rekisteröidyt muuttoilmoitukset 2012 – 2014						
	2014 ilmoitukset yht.	%-osuus	2013 ilmoitukset yht.	%-osuus	2012 ilmoitukset yht.	%-osuus
Internet	451 062	67	432 647	64	418 701	61
Puhelin	45 220	7	50 458	7	61 040	9
Lomake, skannattu	121 432	17	134 770	20	137 383	20
Lomake, manuaalisesti tallennettu	58 603	9	58 925	9	70 582	10
YHTEENSÄ	676 317	100	676 800	100	687 706	100

Taulukko 6. VTJ:än rekisteröidyt muuttoilmoitukset vuosina 2012 – 2014

5.1 Sähköisen identiteetin ja väestötietojärjestelmän tietojen oikeellisuudesta

Taulukosta 7 käy ilmi, että henkilöille myönnettyjen varmenteiden ja niissä olevien sähköisten identiteettien oikeellisuus on ollut erinomainen koko tarkastelujakson.

Sähköinen identiteetti			
	2014	2013	2012
Oikeellisuus %	100	100	100

Taulukko 7. Sähköisen identiteetin oikeellisuus

VTJ:än talletettujen tietojen ajantasaisuuden ja luotettavuuden varmistaminen kuuluu VRK:n ydinprosesseihin ja on jatkuvaa toimintaa. Viraston sisäinen seuranta osoittaa, että VTJ:n tietojen oikeellisuus on korkealla tasolla. VTJ:n tietojen oikeellisuudesta on tehty Tilastokeskuksen toimesta tutkimus edellisen kerran vuonna 2012 ja seuraava tutkimus on suunnitteilla.

6 Väestötietojärjestelmästä ja varmennetietojärjestelmästä luovutetut tiedot

Taulukossa 8 näkyy VRK:n maksullisessa palvelutuotannossa luovutettujen tai myytyjen yksiköiden määrät sekä luovutettujen, maksuttomien yksiköiden määrät.

16.2.2016

Väestötieto- ja varmennetietojärjestelmästä luovutetut tiedot				
Julkisoikeudelliset suoritteet	Tavoite 2014	Toteuma 2014	Toteuma 2013	Toteuma 2012
	kpl	kpl	kpl	kpl
Suorakäyttö **	-	-	-	13 333 297
Maksuton suorakäyttö **	-	-	-	3 978 022
Suorakyselyt	-	1 213 583	1 336 857	-
Maksuttomat suorakyselyt	-	13 475 059	13 612 107	-
Sovelluskyselyt	-	99 459	45 888	-
Maksuttomat sovelluskyselyt	-	3 607 437	3 813 206	-
Muutostietopalvelu	-	16 415 797	8 495 602	26 660 592
Maksuton muutostietopalvelu ***	-	24 939 952	20 524 226	
Poimintapalvelut	-	17 669 136	24 099 745	30 074 241
Maksuttomat poimintapalvelut ***	-	5 367 294	2 583 051	1 464 164
Asiakasrekisterin päivitys****	-	6 852 951		7 883 605
Kansalaisvarmenne	100 000	128 974	128 223	111 343
Bio -varmenteet *	780 000	791 649	759 650	718 189
Terveystietojärjestelmän varmentaminen	50 000	49 118	54 398	66 799
Julkisoikeudelliset yhteensä	-	90 610 409	75 452 953	84 290 252
Liiketaloudelliset suoritteet	Tavoite 2014	Toteuma 2014	Toteuma 2013	Toteuma 2012
	kpl	kpl	kpl	kpl
Otanta- ja poimintapalvelut	-	30 958 769	26 172 312	24 311 826
Maksullinen Weed	-	11 237 549	13 897 493	15 757 265
Maksuton Weed	-	177 443 043	192 837 022	89 643 862
Asiakasrekisterin päivitys	-	90 258 437	102 263 915	104 746 349
Suorakäyttö *****	-	-	8 637 058	8 944 439
Suorakyselyt	-	1 103 841	-	-
Sovelluskyselyt	-	8 774 588	-	-
Osoitepalvelupuhelin:				
Puheluiden lkm	-	71 775	87 422	125 750
Osoitepalvelu.net:				
Luovutetut osoitteet	-	48 135	47 202	40 809
Organisaatiovarmenteet	17 000	21 217	18 287	17 083
Palveluvarmenteet (palvelin-, sähköposti- ja järjestelmäallekirjoitusvarmenteet)	-	382	359	405
Liiketaloudelliset yhteensä	-	319 917 736	343 961 070	243 570 300
TIETOYKSIKÖT YHTEENSÄ	-	410 528 145	419 414 023	327 860 552
TIETOYKSIKÖT ILMAN MAKSUTOMIA WEEDEJA	-	233 085 102	226 577 001	234 238 668

Taulukko 8. VTJ:stä ja varmennetietojärjestelmästä luovutetut tiedot

* Kun myytyjen passien kappalemäärän sijasta käytetään myönnettyjen biopassivarmenteiden lukumäärää (2014 129 kpl, 2013 113 kpl ja 2012 128 kpl).

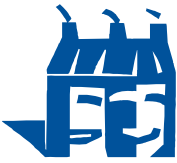
** Suorakäyttö sisältää suorakyselyt ja sovelluskyselyt 2012.

*** Pysyvän rakennustunnuksen käyttöönotto vaikutti 2014 maksuttoman muutostietopalvelun ja poimintapalveluiden käyttöön niitä lisäävästi.

**** 2013 asiakasrekisterinpäivityspalvelussa luovutetut tietoyksiköt sisältyvät poimintapalveluiden lukuun

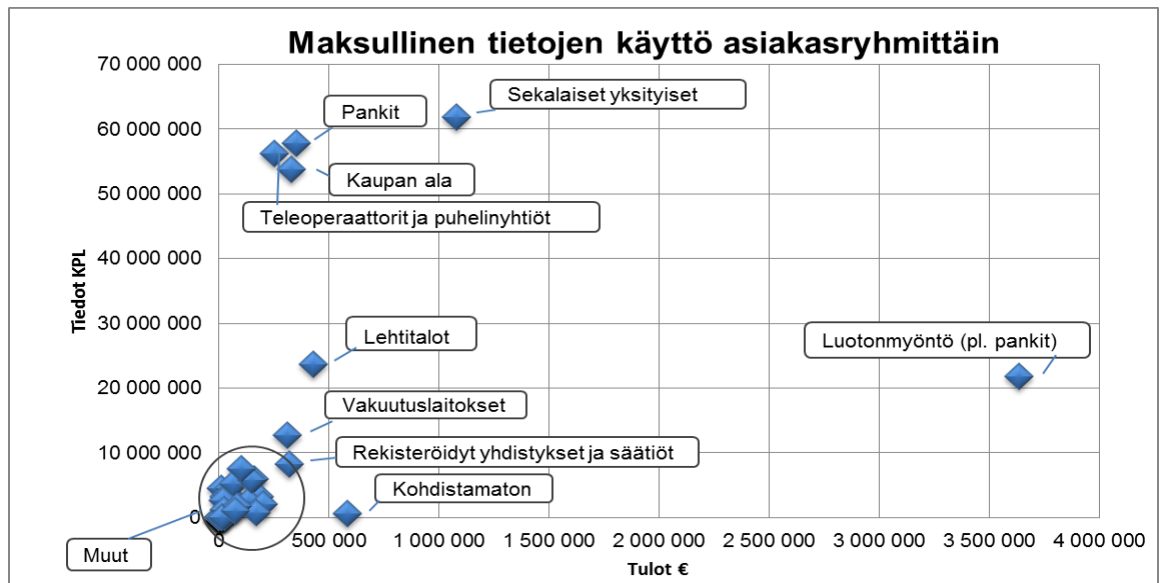
***** Suorakäyttö sisältää suorakyselyt ja sovelluskyselyt 2012 ja 2013.

Kaaviosta 1 ilmenevällä tavalla suurin osa VTJ:n tietojen maksullisesta käytöstä jakautuu muutamalle asiakasryhmälle. Pankit, kaupanala, teleoperaattorit ja puhelinyhtiöt käyttävät

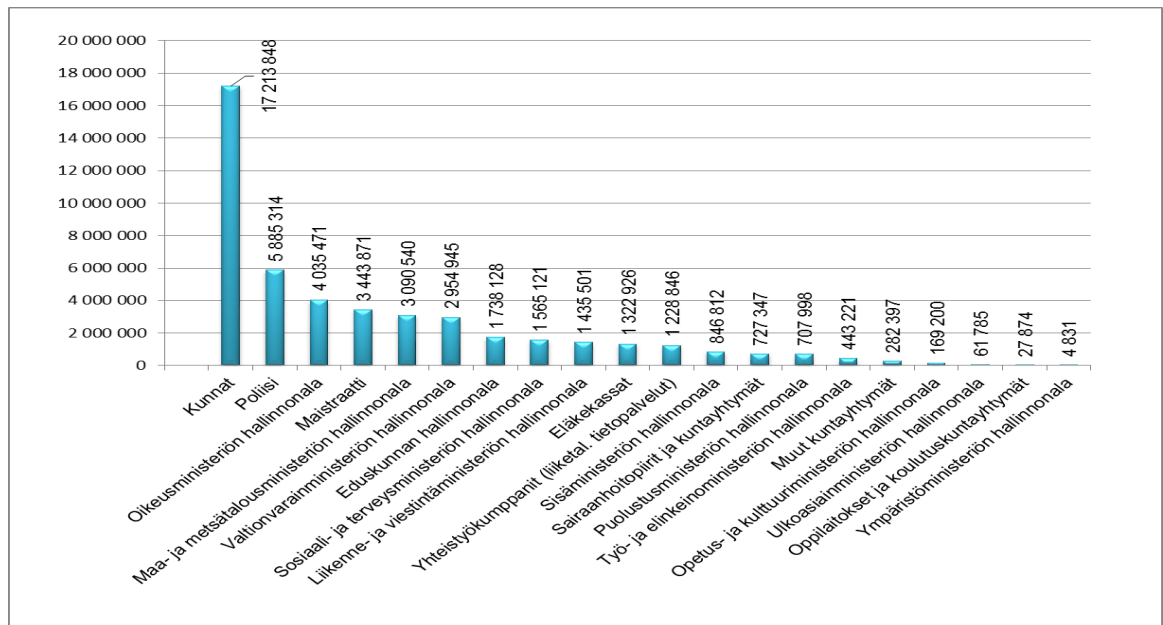
16.2.2016

yli puolet maksullisina luovutettavista tietoyksiköistä. Yli puolet VTJ:n tietopalveluiden maksullisen toiminnan tuloista tulee luotonmyöntö-asiakasryhmältä.

Kaavio 1. VTJ:n maksullisten tietojen käyttö asiakasryhmittäin

Kaaviossa 2 kuvataan puolestaan VTJ:n tietojen maksuton käyttö asiakasryhmittäin. Maksuttomia tietopalveluita ovat saaneet julkishallinnon asiakkaat sekä määrättyjä tietopalveluita tarjoavat liiketaloudellisen sektorin yhteistyökumppanit. Kaaviosta on nähtävissä, että VTJ:n tietojen maksuttomuus on hyödyttänyt yksittäisistä asiakasryhmistä eniten kuntia. Yhteensä maksuttomasti luovutettujen VTJ:n tietojen määrä vuonna 2014 on ollut 47 186 194 kappaletta.

Kaavio 2. VTJ:n tietojen maksuton käyttö asiakasryhmittäin

6.1 Väestötietojärjestelmän tietojen luovutusten palvelukohtaiset asiakasmäärät

VTJ:n tietojen luovutus perustuu asiakkaille myönnettäviin tietolupuihin, jotka ovat hallintolainmukaisia päätöksiä. Tietoluvat ja lupien asiakasmäärät on tilastoitu alla palvelutyyppi-

16.2.2016

kohtaisesti. Tietyille asiakasorganisaatioille on myönnetty ns. raamilupa ja oikeus jälleennydyä raamiluvan mukaisia VTJ:n tietoja sovellus-sovellusyhteydellä liiketaloudellisen sektorin asiakkaille.

Väestörekisterikeskuksen voimassaolevien tietolupien lukumäärät			
	2014	2013	2012
Julkishallinnon tietopalvelut			
Eräkäyttölupien kokonaismäärä	358	562	-
Eräkäyttölupien asiakasorganisaatioiden kokonaismäärä*	1 020	1 042	-
Eräkäyttölupien määrä, jolla ei käyttöä 2014	39	210	-
VTJkyselylupien kokonaismäärä	84	127	-
VTJkyselylupien alla olevien asiakasorganisaatioiden määrä	509	554	-
VTJkysely-asiakkaat, joiden tietoluvalla ei käyttöä 2014	1	66	-
Sovelluskyselylupien kokonaismäärä	78	82	-
Sovelluskyselylupien alla olevien asiakasorganisaatioiden määrä	103	131	-
Sovelluskyselyasiakkaat, joiden tietoluvalla ei käyttöä 2014	0	25, Vetuma-asiakkaita 8	-
Liiketaloudelliset tietopalvelut			
Jatkuvien eräkäyttölupien kokonaismäärä	757	1 250	-
Jatkuvien eräkäyttölupien asiakasorganisaatioiden kokonaismäärä	615	1 022	-
Jatkuvien eräkäyttölupien määrä, jolla ei käyttöä 2014	327	676	-
Kertaluontoisten eräkäyttölupien kokonaismäärä	359	258	-
Kertaluontoisten eräkäyttölupien asiakasmäärä	291	224	-
VTJkyselylupien kokonaismäärä	212	234	-
VTJkyselylupien määrä, jolla ei käyttöä 2014	2	51	-
Sovelluskyselyt lupien kokonaismäärä	55	74	-
Sovelluskyselylupien määrä, jolla ei käyttöä 2014	0	22	-

Taulukko 9. Tietolupien määrät ja käyttö

*Asiakkaat on laskettu palvelukohtaisesti eli samalla asiakkaalla voi olla esim. lupa muutostietopalveluun ja otanta- ja poimintapalveluun, jolloin se näkyy tässä luvussa kahtena asiakkuutena

Raamilupien alaisten asiakasorganisaatioiden määrä, jotka eivät ole VRK:n suoria asiakkaita			
	2014	2013	2012
Voimassaolevia raamilupia	18	18	10
Raamilupien alaisia sovelluskyselyasiakkaita	1 192	1 107	638
ePortti-asukaskyselyasiakkaita	470	441	343

Taulukko 10: Raamilupien alaisten asiakasorg. määrä, jotka eivät ole VRK:n suoria asiakkaita

Asiakkaat, joilla oikeus saada tieto tietoturvakiellosta ja/tai turvakiellon alaisia tietoja			
	2014	2013	2012
VTJkysely-asiakkaiden määrä, jotka ovat saaneet sekä tiedon turvakiellosta että turvakiellon alaiset tiedot	13	19	13
Sovelluskyselyasiakkaiden määrä, jotka ovat saaneet sekä tiedon turvakiellosta että turvakiellon alaiset tiedot	13	15	13
Sovelluskyselyasiakkaiden määrä, jotka ovat saaneet vain tiedon turvakiellon olemassa olosta	6	4	3
Eräkäyttöisten tietopalveluiden asiakkaiden määrä, jotka ovat saaneet sekä tiedon turvakiellosta että turvakiellon alaiset tiedot	26	22	23
Eräkäyttöisten tietopalveluiden asiakkaiden määrä, jotka ovat saaneet vain tiedon turvakiellon olemassa olosta	4	4	4

Taulukko 11. Asiakkaat, joilla on oikeus saada tieto tietoturvakiellosta ja/tai turvakiellon alaisia tietoja. Näitä tietoja on oikeus saada vain rajatulla joukolla viranomaisia

16.2.2016

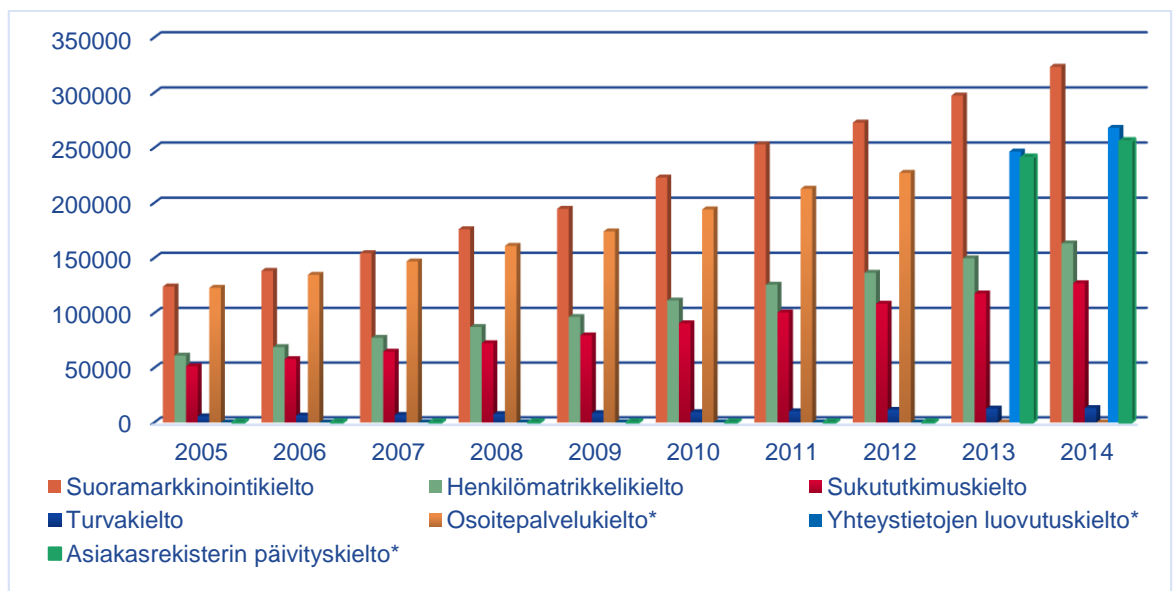
6.2 Tietojen luovutus osoitepalvelussa ja nimipalvelussa

VRK luovuttaa henkilöiden osoitetietoja yksittäiseen kansalaiskäyttöön verkossa ja puhelimitse toimivan osoitepalvelun kautta. Tietojen luovutuksen edellytyksenä osoitepalvelussa on henkilön yksiselitteinen tunnistaminen. Alle 15-vuotiaiden, osoitepalvelukiellon omaavien ja turvakiellon omaavien henkilöiden tietoja palvelussa ei luovuteta. Osoitepalvelussa luovutettujen tietojen määrä käy ilmi taulukosta 8.

Internetissä toimivassa nimipalvelussa luovutetaan tietoja etu- ja sukunimien lukumäärästä erikseen. Etunimi-sukunimi-yhdistelmällä haku ei ole mahdollista. Myöskään nimistä, joita on alle viisi kappaletta, ei anneta täsmällistä lukumäärää. Nimipalvelun käyttöä ei tilastoida.

7 Kansalaisen tietojenluovutuskielto-oikeuden ja tietojen tarkastusoikeuden toteutuminen

Henkilöllä on oikeus kieltää VTJ-tietojensa luovuttaminen suoramarkkinointia, markkina- ja mielipidetutkimusta, henkilömatrikkelia ja sukututkimusta varten sekä asiakkuuden hoitoon ja osoitepalveluna. VTJ:än voidaan hakemuksesta tallettaa myös turvakielto, jos sen hakijalla on perusteltu ja ilmeinen syy epäillä itsensä tai perheensä terveyden tai turvallisuuden tulevan uhatuksi. Turvakielto estää osoite- ja asuinpaikkatietojen luovutuksen yksityis sektorille ja rajoittaa laajasti luovutusta myös viranomaisille. Osoitepalvelukielto on korvattu 1.1.2013 kahdella uudella kiellolla: yhteystietojen luovutuskiellolla ja asiakasrekisterin päivityskiellolla.

Kaavio 3. Väestötietojärjestelmän tietojen luovutuskieltojen määrät

Henkilötietolain mukaan jokaisella henkilöllä on oikeus saada tietää, mitä häntä koskevia tietoja on henkilörekisteriin tallennettu. VTJ:n tietojen tarkastus tapahtuu joko VRK:n verkkopalvelussa tai henkilökohtaisesti maistraatissa tai VRK:ssa. VTJ:n tarkastusoikeuden käytön määrä on esitetty taulukossa 12. Järjestelmien lokitiedot eivät kuulu omien tietojen tarkastusoikeuden piiriin.

VTJ:n omien tietojen tarkastusoikeuden käyttö			
	2014	2013	2012
	kpl	kpl	kpl
Omien tietojen tarkastus	171 750	157 250	153 165

Taulukko 12. Omien tietojen tarkastusten määrät

16.2.2016

8 Varmennetapahtumien määrät

Myönnettyjen varmenteiden määrät kuvataan taulukossa 13.

Myönnettyt varmenteet (CA)	2014	2013	2012	Kaikkiaan myönnetty
	kpl	kpl	kpl	kpl
Kansalaisvarmenteet poliisin myöntämällä henkilökortilla*	3 049	257 949	222 686	1 433 204
Kansalaisvarmenteet poliisin myöntämällä henkilökortilla*/**	257 072	71	-	257 143
Organisaatiovarmenteet*	1 287	49 487	50 388	294 873
Organisaatiovarmenteet G2*/**	44 084	84	-	44 168
Palveluvarmenteet	149	333	405	2 487
Palveluvarmenteet G2**	233	26	-	259
Terveystieteiden ammattihenkilöstön varmenteet*	74 673	86 772	133 598	380 152
Terveystieteiden palveluvarmenteet	391	201	321	1 816
Tilapäisvarmenteet*	12 753	11 413	3 741	29 993
Terveystieteiden ammattihenkilöstön tilapäisvarmenteet*	5 784	5 120	2 924	14 099
Oleskelulupa- ja matkustusasiakirjojen biometriatietojen allekirjoitusvarmenteet (myöntö CA vaihtunut v. 2011)	12	12	15	141
Oleskelulupa- ja matkustusasiakirjojen sormenjälkien suojauksessa käytettävät varmenteet CVCA	0	0	4	5
Oleskelulupa- ja matkustusasiakirjojen sormenjälkien suojauksessa käytettävät varmenteet DVCA	6	6	7	35
Oleskelulupa- ja matkustusasiakirjojen sormenjälkien suojauksessa käytettävät varmenteet IS	101	95	92	416
Yhteensä kpl	399 594	411 569	414 502	2 458 542

Taulukko 13. Myönnettyt varmenteet (CA)

* Kortilla on 2 varmennetta. ** G2: = Generation 2 CA:ta käytetään varmenteiden luomiseen (2013 luotiin kansalais-, organisaatio- ja palveluvarmenteille uudet myöntäjävarmenteet)

9 Kansallisen palveluarkkitehtuurin kehittämisohjelman toimeenpano

9.1 Kansallisen palveluarkkitehtuurin kehittämisohjelman toimeenpanohankkeet VRK:ssa

Kansallisen palveluarkkitehtuurin ohjelman toimeenpanoa varten VRK:ssa on asetettu vuonna 2014 neljä merkittävää hanketta, joiden toteuttamisesta vastaa VRK:een perustettu Palveluarkkitehtuuri-yksikkö. Hankkeissa toteutettavat palvelut tullaan tarjoamaan julkiselle ja yksityiselle sektorille lukuun ottamatta julkishallinnon tunnistamisen palvelua.

Palveluväylä-hanke toteuttaa tiedonvälityskonseptin – Kansallisen palveluväylän tietovarantojen yhteentoimivuuden varmistamiseksi ja kytkemiseksi osaksi palveluarkkitehtuuria.

16.2.2016

Tunnistusratkaisu-hanke toteuttaa kansallisen vahvan sähköisen tunnistamisratkaisun sisältäen nykyiset Vetuma- ja Tunnistus.fi -palvelut korvaavan julkishallinnon tunnistuspalvelun kehittämisen, ylläpidon ja käytön edellyttämien hallintamallien käyttöönoton.

Rooli- ja valtuutuspalvelu -hanke puolestaan toteuttaa kansallisen rooli- ja valtuutuspalvelun sekä sähköisen valtuutusrekisterin, jonka avulla voidaan luotettavasti tarkistaa henkilön tai yrityksen valtuudet ja valtakirjat sekä oikeudet asioida sähköisesti toisen henkilön tai edustamansa organisaation puolesta.

Palvelunäkymät-hanke toteuttaa nykyisen Suomi.fi palvelun korvaavan kansalaisen, yrityksen ja viranomaisen sähköisen palvelunäkymän, joka kokoaa palvelut yhteen ja mahdollistaa pääsyn omiin julkisen hallinnon sekä mahdollisesti myös yksityisen sektorin rekisteri- ja palvelutietoihin, palveluntarjoajien välittämiin herätteisiin, muistutuksiin ja viesteihin.

Kansallisen palveluarkkitehtuuriin liittyvien palveluiden toteutuksessa hyödynnetään käytössä olevia kansallisia vahvan tunnistamisen ratkaisuja, olemassa olevia perustietovarantoja sekä julkishallinnon yhteisiä sähköisen asioinnin tukipalveluita.

9.2 Uusien palveluiden säädöstenmukaisuus, tietosuoja ja tietoturvallisuus

Vuonna 2014 on linjattu jo useita kappaleessa 9.1 mainituissa hankkeissa toteutettavien palveluiden tietoturva- ja tietosuojakysymyksiä.

Kaikkiin VRK:n sovellustoteutuksiin on sisällytetty säännölliset, ketterän kehittämisen viikkorytmiin sovitettavat sovellusten tietoturvallisuuden auditointimenettelyt. Lisäksi palveluille teetetään kolmannen osapuolen toimesta tietoturva-auditoinnit. Palveluväylän tekninen tietoturvallisuus varmistetaan Viestintäviraston auditoinnilla ennen tuotannon aloittamista. Tietosuoja-asioita on käsitelty yhdessä mm. tietosuojavaikuttajan ja Julkisen hallinnon tietohallinnon neuvottelukunnan alaisen perustietovarantojaoston tietosuojan ydinryhmän kanssa.

10 Kansalaisaloitteiden tarkastuspyynnöt

VRK:n yhtenä tehtävänä on kansallisten ja Euroopan unionin kansalaisaloitteiden kannatusilmoitusten oikeellisuuden tarkastaminen. Tarkastuspyyntöjä ja kannatusilmoituksia on toimitettu VRK:een taulukoiden 14 ja 15 mukaisesti. Tarkastuksissa on havaittu toimitettujen kannatusilmoitusten tietojen oikeellisuuden olevan korkealla tasolla. Otannassa havaitut keskivirheet virhemarginaalilla korjattuna ovat olleet vain kolmen prosentin luokkaa.

Suomalaisten kansalaisaloitteiden tarkastuspyynnöt ja kannatusilmoitusmäärät			
	2014	2013	2012
Tarkastuspyyntöjä	2	4	1
Sähköisiä kannatusilmoituksia	85 058	270 762	556
Paperisia kannatusilmoituksia	45 740	73 756	69 493

Taulukko 14. Suomalaisten kansalaisaloitteiden tarkastuspyynnöt ja kannatusilmoitusmäärät

Euroopan unionin kansalaisaloitteiden tarkastuspyynnöt ja kannatusilmoitusmäärät			
	2014	2013	2012
Tarkastuspyyntöjä	1	3	0
Sähköisiä kannatusilmoituksia	0	22 581	0
Paperisia kannatusilmoituksia	148	6 777	0

Taulukko 15. Suomalaisten kansalaisaloitteiden tarkastuspyynnöt ja kannatusilmoitusmäärät

16.2.2016

11 Tietojen käsittelyn seuranta ja valvonta

11.1 Väestötietojärjestelmän valvonta

VTJ:n tietojen käsittelyä valvotaan mm. lokiselvitysprosessin mukaisesti. Lokiseuranta voidaan käynnistää VRK:n omasta aloitteesta tai rekisteröidyn, viranomaisen, asiakkaan tai yhteistyökumppanin pyynnöstä. Seurannan avulla saadaan selville mm. VTJ:än tehty kysely- tai ylläpítotapahtuma, sen ajankohta ja organisaatio sekä henkilö, joka tapahtuman on tehnyt. Lokiselvityksen pyytäjälle ei pääsääntöisesti toimiteta koko listausta lokeista, vaan siitä laaditaan tarpeenmukainen yhteenveto. Jos lokitietoja ei voida esimerkiksi rikostutkinnasta johtuen pyynnötekijälle luovuttaa, on henkilöllä mahdollisuus pyytää tietosuojavaltuutettua tarkistamaan hänen henkilötietojensa käsittelyn lainmukaisuus. Mikäli lokiseurannan tai muun VRK:n tietojen käsittelyn valvonnan perusteella todetaan, että tietojen käsittely on ollut lainsäädännön tai lupaehtojen vastaista, arvioidaan rikkeen vakavuus ja päätetään seuraamuksista.

Vuoden aikana kertyneiden lokitietojen määrä			
	2014	2013	2012
	riviä	riviä	riviä
Hallintakäyttöloki*	372 161	343 203	330 000
VTJkyselyn loki*	30 000 693	27 229 483	25 800 000
Ylläpidon hakuloki*	4 558 477	4 763 162	4 900 000
Ylläpidon muutosloki*	2 702 944	2 707 215	2 700 000

Taulukko 16. Vuoden aikana kertyneiden lokitietojen määrä

* Tietoja käytetään myös virheselvittelyihin, joita tehdään vuosittain joitain kymmeniä

Taulukosta 16 käy ilmi kertyneiden lokitietojen määrä ja taulukosta 17 lokirekisteritietojen luovuttaminen. sekä taulukosta 18 vuoden aikana tehdyt lokiselvitykset. Vuonna 2014 lokiselvityksiä on tehty vertailuvuosi vähemmän, kun taas lokirekisteritulosteita on luovutettu aiempaa enemmän. Lokirekisteritulosteiden luovutusmäärän kasvua selittää yksi laaja luovutuspyyntö (51 tulostetta). Huomionarvoista on se, ettei lokiselvityksissä havaittu yhtään väärinkäytöstä, kuten käy ilmi taulukosta 19.

Lokirekisteritietojen luovuttaminen			
	2014	2013	2012
	kpl	kpl	kpl
Luovutetut lokitulosteet	80	30	19

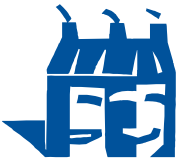
Taulukko 17. Lokirekisteritietojen luovuttaminen

Vuoden aikana tehdyt lokiselvitykset			
	2014	2013	2012
	kpl	kpl	kpl
Diarioidut lokiselvitykset	33	52	46
Muut selvitykset	0	0	3

Taulukko 18. Vuoden aikana tehdyt lokiselvitykset

Lokiselvityksissä havaitut väärinkäytökset			
	2014	2013	2012
	kpl	kpl	kpl
Väärinkäytösten lukumäärä	0	3	4

Taulukko 19. Lokiselvityksissä havaitut väärinkäytökset

16.2.2016

11.2 Väestötietojärjestelmän tapahtumatietojen seuranta ja valvonta

Tiedot VTJ:n käyttäjärekisterin ja lokirekisterin tietojen käsittelystä tallennetaan tapahtumatietodostoon. VRK voi käyttää tapahtumatietoja vain käyttäjärekisterin ja lokirekisterin tietojen käsittelyn sisäiseen seurantaan ja valvontaan. Vuonna 2014 ei tullut esiin epäilyjä VTJ:n käyttäjärekisterin ja lokirekisterin tietojen väärinkäytöksistä, joten varsinaisille tapahtumatietodostoon kohdistuville selvityksille ei ole ollut perusteita vuonna 2014.

11.3 Varmenteisiin liittyvien tietojen käsittelyn seuranta ja valvonta

Varmenteen myöntämistä seurataan kumppanien toiminnan sekä erityisen sähköisen tietokannan avulla. Varmennehallinnon-vastuualue koordinoi varmenteen myöntämistä ja saattaa käytäntöön eri vastuualueiden sekä sidosryhmien asiantuntijoiden toimintaan mahdollisimman yhdenmukaiset toimintatavat tietojen käsittelemiseksi. Varmenteiden hakemiseen liittyvä rekisteri on osa varmentajan rekisteriä, jossa on mm. julkisen hakemiston ja sulkulistojen tiedot. Ko. rekisterin tiedot poistetaan säännönmukaisesti, kun tarve tietojen säilyttämiselle on poistunut. Rekisteröijätoimipisteet säilyttävät varmennehakemusten allekirjoituskappaleet 10 vuotta varmenteen voimassaolon päättymisestä lukien. Varmenteen myöntämisen laadun seuranta, kehittäminen ja raportointi oli nimetty vuoden 2014 kehittämiskohteeksi.

VRK toteuttaa varmennetietojärjestelmien seurantaa ja valvontaa yhteistyössä ko. järjestelmien sopimustoimittajan kanssa. Sopimustoimittaja huolehtii kuukausittain käyttöpalvelun käytettävyyseraportoinnista ja palveluun liittyvä lokiseurannasta, tilastoinnista ja muusta raportoinnista. Raportteja, tilastoja ja lokitietoja käytetään mm. palvelun laadun ja sopimustoimittajien palvelutason seurannassa. Palvelutasopoikkeamat liittyvät tavallisimmin toimitusaikoihin ja palvelun käytettävyyteen. Varmennepalveluiden seurannassa hyödynnetään myös lokitietoihin rinnastettavia tapahtumatietoja. Lisäksi saadaan CA-järjestelmän käytettävyyteen liittyviä hälytystietoja. Valvonnassa ei havaittu varmennetietojärjestelmän tietojen väärinkäytöksiä vuonna 2014.

11.4 Ylläpitotapahtumien seuranta ja valvonta

Tietojen ylläpidon osalta tietosuojasta huolehditaan keräämällä ylläpitotapahtumista lokia, jota kerätään suorakäyttöisen manuaalisen ylläpidon osalta käyttäjätasolla ja sähköisen ilmoittamisen osalta organisaatitasolla. Tietojen ylläpitoa valvotaan mm. osana VTJ:n lokiselvitysprosessia. Tietojen ylläpidossa ei havaittu väärinkäytöksiä vuonna 2014.

11.5 Kansallisen palveluarkkitehtuurin palveluiden seuranta ja valvonta

Osana kansallista palveluarkkitehtuuria toteutettavien palvelukokonaisuuksien jatkuvan ylläpidon sekä seurannan ja valvonnan edellyttämät ohjaus- ja hallintamallit luodaan hankkeiden toimeenpanon yhteydessä osana palveluiden tuotteistamista. Lähtökohtaisesti palveluiden seurannan, valvonnan ja raportoinnin perustana on VRK:ssa käytössä oleva ohjeistus ja käytänteet.

11.6 Otantojen ja poimintojen seuranta ja valvonta

VRK valvoo otantojen ja poimintojen laatua seuraamalla mm. osoitelähteiden ilmoittamista ja virheellisten toimitusten määrää. VTJ:n tietojen käsittelyyn liittyvien poikkeamien määrät kuvataan taulukoissa 20 ja 21. Liiketaloudellisen sektorin tietopalveluiden poikkeamaseuranta ja -raportointi yhteistyökumppanien kanssa uudistettiin vuonna 2013. Kaikki poikkeamatapaukset on käsitelty yhteistyössä toimittajien kanssa ja sovittu tarvittavista toimen-

16.2.2016

piteistä sekä sopimuksenmukaisista seuraamuksista. Liiketaloudellisen sektorin poikkeamien kokonaismäärä on vähentynyt vuonna 2014 12 %:a verrattuna vuoden 2013 kokonaismäärään. Julkishallinnon päivityspalvelun poikkeamat ovat pysyneet vähäisinä.

Liiketaloudellisen sektorin tietopalveluiden poikkeamat			
	2014	2013	2012
	kpl	kpl	kpl
Osoitelähdevirhe (osoitelähde puuttuu / virheellinen osoitelähde)	30	29	19
Tietopalvelutoimituksessa virhe	1	3	1
Poimittujen tietojen luvaton uudelleenkäyttö	4	4	3
Poimintaperusteisiin viittaaminen*	13	22	-
Tulostus-/postitusvirhe	0	0	-
Tuhoamisilmoitusvirhe**	118	139	-
Kontrollilähetysvirhe***	17	11	-

Taulukko 20. Liiketaloudellisen sektorin tietopalveluiden poikkeamat

* Poimintaperusteisiin (esim. ikä, asuinpaikka) viittaaminen esim. mainoskirjeissä on kiellettyä

** Yhteistyökumppani ei ole ilmoittanut vaaditusti tietojen hävittämisestä tietopalvelutoimituksen jälkeen

*** Kontrollilähetysvirheellä tarkoitetaan, että postituksen kontrollikappale ei ole saapunut yhteiskumppanille tai VRK:lle sovitulla tavalla

Julkishallinnon päivityspalvelun poikkeamat			
	2014	2013	2012
	kpl	kpl	kpl
Virheellinen toimitus	1	0	1
Toimitus lukukelvoton	0	0	0

Taulukko 21. Julkishallinnon päivityspalvelun poikkeamat

11.7 Muu tietojen käsittelyn sisäinen seuranta ja valvonta

VRK valvoo omaa toimintaansa lisäksi mm. säännöllisten tietoturvaraporttien, sisäisen valvonnan arviointien sekä sisäisten ja ulkoisten tietoturva- ja laatuauditointien avulla. Vuonna 2014 VRK säilytti sekä tietoturvasertifikaatin ISO/IEC 27001:2005 ja Varmennepalvelut lisäksi laatusertifikaatin ISO 9001:2008. VRK arvioi itse säännöllisesti myös tietoturvallisuuden riskejä tietoturvallisuusstandardin edellyttämässä laajuudessa. Arvioinnista laaditaan riskianalyysin perusteella riskienhallintasuunnitelma, johon kirjataan havaitut merkittävät riskit, niille suunnitellut kontrollikeinot ja vastuutahot.

Sisäisen valvonnan arvioinnissa on todettu, ettei VRK:n omassa toiminnassa ole havaittu raportointikaudella väärinkäytöksiä.

11.8 Tietojen käsittelyn ulkopuolinen viranomaisseuranta ja -valvonta

Henkilötietojen käsittelyä valvoo tietosuojavaltuutettu, jolla on oikeus tarkastaa tietosuojan toteutumista henkilötietojen käsittelyssä ja käsittelyn seurannassa sekä valvonnassa. VRK raportoi vuosittain tietosuojavaltuutetulle suoritetusta lokitietojen ja tapahtumatietojen käsittelystä. Vuonna 2014 VRK on antanut lausunnon Tietosuojavaltuutetun toimistolle koskien maistraatin toimintaa omien tietojen tarkastusoikeusasiassa.

Myös valtioneuvoston oikeuskansleri ja eduskunnan oikeusasiamies sekä Viestintävirasto valvovat VRK:n toimintaa. Eduskunnan oikeusasiamiehen kanslialle VRK on antanut

16.2.2016

vuonna 2014 lausunnon maistraattia koskeneessa kanteluasiassa, jossa kyse on ollut käytettävissä olevien VTJ:n otteiden riittävydestä. Tarkasteluvuonna VRK:lle ei tullut selvityspyyntöjä valtioneuvoston oikeuskanslerilta.

12 Tietojärjestelmien käyttövaltuudet

Käyttövaltuusasioiden hallinnointi, periaatteet ja vastuut on kuvattu Käyttövaltuushallintopolitiikassa. Kaikille tietojärjestelmille on määritelty vastuuyksikkö ja käyttöoikeuksien osalta on tavoitteena noudattaa pienimmän käyttöoikeuksien laajuuden periaatetta.

12.1 Väestörekisterikeskuksen käyttöoikeudet

VRK:n henkilöstöllä on käyttöoikeuksia VTJ:än ja varmennetietojärjestelmään tässä kapaleessa kerrotulla tavalla. Taulukossa 22 kuvataan VRK:n henkilöstöllä olevat käyttöoikeudet varmennetietojärjestelmään. Taulukossa 23 taas näkyy VRK:n henkilöstöllä olevien VTJkyselyn, VTJ-ylläpidon ja Poijun käyttöoikeuksien kokonaismäärä sekä keskeisten käyttöoikeusroolien esiintymien määrät. Yhdellä henkilöllä voi olla useampi käyttöoikeusrooli samanaikaisesti. VTJ:n tietokantojen ja lokitietojen käyttöoikeuksia ja VRK:n käyttöoikeuksien osalta ko. tiedot raportoidaan taulukossa 24.

VRK:n varmennetietojärjestelmän käyttöoikeudet			
	2014	2013	2012
	kpl	kpl	kpl
Käyttöoikeuksia	28	25	25

Taulukko 22. VRK:n varmennetietojärjestelmän käyttöoikeudet

VRK:n VTJkyselyn, VTJ-ylläpidon ja Poijun käyttöoikeudet			
	2014	2013	2012
	kpl	kpl	kpl
VRK:n sisäisten käyttäjien yhteislukumäärä, joka jakautuu:	58	53	52
Teknisen pääkäyttäjän oikeuksia	9	11	9
Käyttäjänhallinnan pääkäyttäjän oikeuksia	10	16	16
Tuotepäällikön oikeuksia*	2	-	-
Asiakasvastaavan oikeuksia*	8	-	-
Ylläpidon pääkäyttäjän oikeuksia**	5	5	-
Vastuukäyttäjäoikeuksia	4	4	4
VTJ-ylläpidon käyttöoikeudet	23	27	26
Poimintakäyttöoikeuksia	27	28	22
Käyttäjiä, joilla on oikeus saada turvakiellon alaisia tietoja	17	19	19

Taulukko 23. VRK:n VTJkyselyn, VTJ-ylläpidon ja Poijun käyttöoikeudet

* Tämä oikeusrooli on otettu käyttöön 2014 / ** Tämä oikeusrooli on otettu käyttöön 2013

VRK:n VTJ:n tietokantojen ja lokitietojen käyttöoikeudet			
	2014	2013	2012
	kpl	kpl	kpl
VTJ-perustietokanta	50	59	54
VTJkyselyn SQL-kanta (testikanta ja tuotantokanta)	14	0	0
Testikanta VTJ	50	59	54
Kehitys VTJ	0	59	54
Poimintojen sovellustietokanta	7	59	54
Lokiarkisto	14	13	12

Taulukko 24. VRK:n VTJ:n tietokantojen ja lokitietojen käyttöoikeudet

* VTJkyselyn SQL-kantaan VRK:lla ei ole käytössä suoria kanta-oikeuksia. Tämän kannan käyttöoikeudet on eritelty taulukossa 26

16.2.2016

VTJ:n tietokantojen ja lokitietojen VRK:n käyttöoikeusmäärissä on selviä muutoksia. Muutosta selittää osaltaan kehitystietokannan ja poimintojen sovellustietokannan käyttöoikeuksien raportoinnissa nyt havaitut aiempien vuosien epätarkkuudet. VTJ-perustietokannan käyttöoikeuksien määrän väheneminen on positiivinen havainto. Käyttöoikeuksien seuranta on jatkuvaa työtä.

12.2 Järjestelmätoimittajien ja yhteistyökumppanien käyttöoikeudet

VRK myöntää käyttöoikeudet VTJ:n ja varmennetietojärjestelmän kantoihin viraston järjestelmätoimittajille, joiden käyttöoikeudet raportoidaan taulukoissa 25–29.

Järjestelmätoimittajilla olevat VTJkyselyn käyttöoikeudet			
	2014	2013	2012
	kpl	kpl	kpl
Käyttäjien yhteislukumäärä, joka jakautuu:	46	44	57
Testitunnuksia	3	4	4
Vastuukäyttäjiä	0	0	3
Salasanan vapautus- ja kyselyoikeuksia*	43	39	50

Taulukko 25. Järjestelmätoimittajien VTJkyselyn käyttöoikeudet

* Toimittaja vastaa salasanojen vapautuksesta VRK:n lukuun. Salasanan vapautus- ja kyselyoikeudella voi vain ainoastaan vapauttaa lukkiutuneen salasanan

Järjestelmätoimittajilla olevat käyttöoikeudet VTJ-kantoihin ja lokitietoihin			
	2014	2013	2012
	kpl	kpl	kpl
VTJ-perustietokanta	14	30	30
VTJkyselyn SQL-kanta	10	10	10
Testikanta VTJ	14	45	40
Kehitys VTJ	14	40	40
Poimintojen sovellustietokanta	19	20	20
Lokiarkisto*	6	-	-

Taulukko 26. Järjestelmätoimittajilla olevat käyttöoikeudet kantoihin

* Vuosi 2014 on ensimmäinen kerta, kun tieto raportoidaan.

Yhteistyökumppanien VTJkyselyn käyttöoikeudet			
	2014	2013	2012
	kpl	kpl	kpl
Vastuukäyttäjiä	0	2	2
Kyselykäyttäjiä	7	3	4

Taulukko 27. Yhteistyökumppanien VTJkyselyn käyttöoikeudet

Taulukosta 28 näkyy, että yhteistyökumppaneilla ja niiden alihankkijoilla on aiempaa enemmän käyttöoikeuksia, joilla on pääsy salassa pidettäviin tietoihin. Yhteistyökumppanien alihankkijoita on vaihtunut vuonna 2014 ja taulukossa 28 kuvattu käyttöoikeuksien määrä kattaa koko vuoden tilanteen, täten raportoitu luku sisältää myös alihankkijamuutosten vuoksi kesken vuotta 2014 päättyneet käyttöoikeudet.

Yhteistyökumppanien ja niiden alihankkijoiden henkilöt, joilla pääsy salassa pidettäviin VTJ:n tietoihin			
	2014	2013	2012
	kpl	kpl	kpl
Yhteistyökumppanien tai niiden alihankkijoiden henkilöt, joilla pääsy salassa pidettäviin tietoihin	203	101	39

Taulukko 28. Yhteistyökumppanien tai niiden alihankkijoiden henkilöt, joilla pääsy salassa pidettäviin tietoihin

16.2.2016

Varmennetietojärjestelmän VRK:n ulkopuoliset käyttöoikeusmäärät ovat melko vakiintuneita, kuten on nähtävissä taulukosta 27.

Varmennetietojärjestelmän VRK:n ulkopuoliset käyttöoikeudet			
	2014	2013	2012
	kpl	kpl	kpl
CA-järjestelmän ylläpito-oikeus	7	7	7
Korttituotannossa tarvittavat oikeudet	15	14	14
Hakemiston sisäisen ylläpidon käyttöoikeudet	4	4	4
Sulkupalvelun käyttöön tarvittavat oikeudet	34	31	31

Taulukko 29. Varmennetietojärjestelmän VRK:n ulkopuoliset käyttöoikeudet

12.3 Asiakasorganisaatioiden suorakäytön ja Vartti-järjestelmän käyttöoikeudet

VRK hallinnoi VTJkyselyn ja ylläpito-sovellusten käyttöoikeuksia. Poikkeuksen tähän menettelyyn muodostavat Poliisin ja oikeushallinnon organisaatiot ja maistraatit. VRK vastaa sovelluskyselyiden käyttöoikeuksista ja lokiseurannasta organisaatiokohtaisesti, käyttäjäkohtaisista sovelluskyselyiden käyttöoikeuksista vastaavat asiakasorganisaatiot. Taulukossa 30 raportoidaan VTJkyselyn ja VTJ-ylläpidon käyttöoikeusmäärät ja vertailu osoittaa, että vuonna 2014 käyttämättömien käyttäjätunnusten päättämisajoilla on saavutettu tarpeettomien käyttöoikeuksien vähenemistä.

VTJkyselyn ja VTJ-ylläpidon käyttöoikeudet			
	2014	2013	2012
	kpl	kpl	kpl
Käyttäjää, joilla voimassa oleva käyttöoikeus, joka jakautuu:*	36 775	37 091	43 550
Käyttäjää, jotka käyttäneet VTJkyselyä vuoden aikana*	32 881	31 352	31 734
Vastuukäyttäjää*	2 123	2 159	2 159
Ylläpitokäyttäjää*	497	527	530
Poimintakäyttäjää*	274	272	565
Käyttäjää, joilla on oikeus saada turvakiellon alaisia tietoja*	2 159	2 221	1 476

Taulukko 30. VTJkyselyn ja VTJ-ylläpidon käyttöoikeudet,

* Luvut sisältävät myös VRK:n käyttäjät

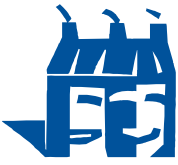
Varmennepalvelut-yksikön Vartti-tilaus- ja hallinnointijärjestelmää hyödyntävät käytännössä kaikki organisaatioasiakkaat, jotka tilaavat varmennepalveluita itse Vartti-järjestelmällä. Varmennepalvelut-yksikkö myöntää VRK:n kouluttamille rekisteröijille käyttöoikeudet Varttiin ja kouluttaa kaikki asiakkaiden rekisteröijät tehtäviinsä. Asiakasorganisaatioilla on käyttöoikeuksia Vartti-järjestelmään taulukon 31 mukaisesti.

Vartti-järjestelmän käyttöoikeudet			
	2014	2013	2012
	kpl	kpl	kpl
Asiakasorganisaatioita	2 555	2 291*	925
Käyttöoikeuksia	2 778	2 839**	2 800

Taulukko 31 Vartti-järjestelmän käyttöoikeudet

* Laskentatavan muutos: otettu CRM:sta kaikki asiakkaat, joille on lähtenyt lasku tai merkattu Varttiin. Aiempi tulos on ollut vain Varttissa olleet asiakasorganisaatiot

** Laskentatavan muutos: aiemmin katsottu kaikki käyttäjät huomioimatta, että osa tunnuksista poistettu käytöstä

16.2.2016

13 Tietojen käsittelyn, käyttöoikeuksien ja toiminnan analysointi

13.1 Yleisiä havaintoja

Tässä kappaleessa analysoidaan erilaisten tarkastusten tulosten ja tämän tietotilinpäätöksen tietojen avulla VTJ:n ja varmennetietojärjestelmän tietojen käsittelyn tilaa ja tietosuojan toteutumista. Kansallisen palveluarkkitehtuuri -ohjelman toimeenpanoon kuuluviin VRK:n hankkeisiin liittyen ei vielä ole analysoitavia tietoja vuodelta 2014.

Tietoturvallisuuden hallintajärjestelmään kuuluvassa ulkoisessa auditoinnissa ei havaittu yhtään poikkeamaa ja ko. auditoinnin loppuraportissa todetaan positiivisena havaintona pitkäjänteinen panostus sertifioituun tietoturvallisuuteen. Myöskään Varmennepalvelut-yksikön toimintaan kohdistuvassa ulkoisessa laatuudioinnissa ei havaittu yhtään poikkeamaa. Vuoden 2014 aikana VRK auditoi yksityissektorin tietopalveluiden yhteistyökumppanin toimintaa. Auditoinnissa todettiin yhteistyökumppanin toiminnan olevan sopimuksen mukaista ja tietojen käsittelyn ja käsittelyn seurannan prosessien olevan kyseisen yhteistyökumppanin toiminnassa hyvällä tasolla.

Edellä mainittujen auditointien tulosten lisäksi tässä tietotilinpäätöksessä tarkastellut tunnusluvut ja tiedot osoittavat, että VTJ:n ja varmennetietojärjestelmän tietojen käsittely ja käsittelyn seuranta ja valvonta on tapahtunut vuonna 2014 lainsäädännön, määräysten ja ohjeiden mukaisesti, kuten myös kansalaisaloitteiden kannatusilmoitusten tarkastaminen. Myös Kansallisen palveluarkkitehtuuri -ohjelman toimeenpanossa on osoitettu tietosuojan ja tietoturvallisuuden vaatimusten tulleen huomioiduksi. VRK:n oma sisäisen valvonnan arviointi on vahvistanut, ettei viraston omassa toiminnassa ole havaittu väärinkäytöksiä.

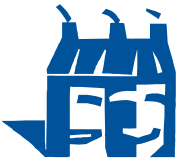
13.2 Väestötietojärjestelmään ja sen tietojen käsittelyyn liittyvä analysointi

Tietopalvelut- ja Varmennepalvelut-yksiköissä vuoden 2013 aikana tehtyä asiakasryhmien tarkistus- ja kehitystyötä on pystytty hyödyntämään vuoden 2014 VTJ:n tietojen käytön ja tulokertymän asiakasryhmäkohtaisessa analysoinnissa. VTJ:n asiakasryhmänkohtainen tietojen käyttö on kuvattu kaavioissa 1 ja 2.

Vuoden 2013 tietotilinpäätöksen ehdotuksen mukaisesti Tietopalvelut-yksikössä on vuonna 2014 laadittu ajantasaiset luettelot voimassa olevista tietoluvista ja käyttämättömistä tietoluvista tarpeettomat on lakkautettu. Tämä näkyy tietolupien määrän vähentymisenä. Voimassa olevien tietolupien määrä on kuitenkin edelleen suurehko ja raamilupien käytön lisäämistä jatketaan Tietopalvelut-yksikössä mahdollisuuksien mukaan myös vuonna 2015 ja lisäksi analysoidaan tietolupien ja tilausten määriä asiakasryhmittäin ja tuotetasolla. Tällä analysoinnilla saadaan tarkempi arvio siitä, minkä verran eri asiakasryhmät ja tietopalvelutuotteet aiheuttavat tietolupatyötä. Tämän kautta on mahdollista päästä paremmin kiinni siihen, minkä toimialojen raamilupien käyttöönotto tehostaisi toimintaa eniten. Myös tietolupien hallinnointia ja niihin liittyviä prosesseja tullaan kehittämään osana 2015 käynnistyvää SAHA-projektia, jossa VRK:lle hankitaan uusi sähköinen asiointi- ja asianhallintajärjestelmä.

Taulukosta 9 on nähtävissä, että sovelluskyselyiden asiakas- ja lupamäärät ovat laskeneet VRK:n omien asiakkaiden osalta. Tämä viittaisi siihen, että sovelluskyselyissä tapahtuva tietovirta- ja tulovirtakaavioissa näkyvä tietomäärien ja tulojen kasvu tapahtuu raamilupien alla. Tätä päätelmää tukee tulokertymän painottuminen Luotonmyöntö-asiakasryhmään ja myös se, että taulukko 10:ssä raportoitavat raamilupa-asiakkaiden asiakasmäärät ovat kasvaneet.

Kun tarkastellaan VTJ:n tietovirtakaaviota (liite 1) ja VRK:n maksullisen toiminnan tulovirtakaaviota (Liite 3) ja verrataan niitä vuoden 2013 vastaaviin kaavioihin, voidaan havaita,

16.2.2016

että henkilötietojen myynnistä yrityksiltä saatavat tulot ovat kasvaneet aavistuksen verran vuonna 2014. Tulojen painopiste on siirtynyt entistä voimakkaammin suorakäyttöisiin tietopalveluihin. Tietojenluovutuksen kappalemäärissä on muutos ollut vielä voimakkaampi. Tämä muutos heijastelee mainonnan digitalisoitumista ja paperisen mainospostin määrän laskua sekä sähköisissä palveluissa liikkuvien henkilötietojen määrän kasvua. Tätä päätelmää tukee myös maksullisten weedien käyttömäärän selkeä väheneminen.

Julkisen sektorin rakennustietojen käyttömäärät ja niistä saatavat tulot ovat kasvaneet merkittävästi. Tämä johtuu pääasiassa pysyvän rakennustunnuksen käyttöönotosta (RAKI-hanke), jonka seurauksena rakennustietoja on luovutettu useille asiakkaille rekisterien ajantasaistamista varten.

Tulevaisuudessa tietojen luovutusmääriä seurattaessa tulee kiinnittää huomiota erityisesti siihen, miten palveluväylän ja muiden Kansallisen palveluarkkitehtuuri -ohjelmassa (KaPA) toteutettavien palveluiden käyttöönotto vaikuttaa suorakyselyjen käyttömääriin.

Taulukon 23 mukaisesti VTJKyselyn käyttöoikeuksia VRK:n sisällä on pyritty eriyttämään tarkemmin. Näin käyttäjänhallinnan pääkäyttäjä -käyttöoikeuksien määrää on saatu vähennettyä. Roolien hallintaoikeuksien keskittämistyötä jatketaan Tietopalvelut-yksikössä vuonna 2015.

Liiketaloudellisten tietopalvelujen yhteistyökumppanien poikkeamien taso on säilynyt kutakuinkin ennallaan (Taulukko 20). Poimintaperusteisiin viittaamisen osalta uusi tarkempi ohjeistus on tuottanut positiivista kehitystä.

Vuosi 2014 on ollut toinen vuosi, jolloin rekisteröidyillä on ollut mahdollisuus ilmoittaa itse sähköisesti määrättyjä tietoja VTJ:än. Rekisteröityjen tekemien ilmoitusten määrät ovat noin kaksinkertaistuneet vuonna 2014 verrattuna vuoteen 2013. Tämä kehityssuunta on positiivinen ja tämän voidaan osaltaan katsoa parantavan VTJ:n tietojen laatua sekä vähentävän maistraattien manuaalista työtä.

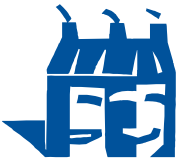
13.3 Varmennepalveluihin ja niihin liittyvän tietojen käsittelyn analysointi

Varmennepalveluissa alihankkijoilta hankittu palvelu on jatkunut VRK:n laatuvaatimusten mukaisena ja kortsittehtaan toimitusajat ovat lyhentyneet ja toimitusvarmuus parantunut vuonna 2014. Nämä ovat osaltaan vaikuttaneet varmennepalveluiden laatuun ja saatavuuteen positiivisesti.

Varmennepalveluiden tietovirtakaaviosta (liite 2) on nähtävissä, että vuonna 2014 TH-palvelin ja TH-järjestelmällekirjoitusvarmenteiden määrät ovat kasvaneet merkittävästi. Myönnettyjen kansalaisvarmenteiden määrä on pysynyt samana verrattuna vuoden 2013 tietoihin, mutta esimerkiksi passien määrässä on nähtävissä kasvua. Kansalaisille suunnattujen palveluiden käytön kasvu näkyy myös kansalaisilta saatavien tulojen kasvuna. Maksullisen toiminnan tulovirtakaavio (liite 3) näyttää, että kansalaisilta saadut tulot ovat kasvaneet 3 %:a. Maksullisen toiminnan tulovirtakaaviosta käy ilmi, että varmennepalveluissa yrityksiltä saatavat tulot ovat vuonna 2014 kasvaneet 27 %:a vuoteen 2013 nähden.

Varmennepalvelut-yksikön palveluiden ja tietojen käytön näkökulmasta on syytä tunnistaa merkittävänä osana terveydenhuoltosektorin varmennepalveluiden laajuus, joka on nähtävissä Varmennepalveluiden tietovirtakaaviosta. Terveystietojen varmennepalveluista syntyvät kustannukset korvataan VRK:lle pääosin budjettisiirtona, kuten käy ilmi taulukosta 1.

Varmennepalveluiden tietovirtakaaviossa (liite 2) on merkillepantavaa, että hakemistohakujen määrä on pudonnut noin 34 %:a. Hakujen määrän laskua selittää todennäköisesti se,

16.2.2016

että hakuja käytävissä organisaatioissa on korjattu virheellisiä hakuprosesseja, jolloin tarpeettomia hakemistohakuja on jäänyt pois.

14 Tehdyt kehittämistoimenpiteet ja havaitut kehittämiskohteet

Tässä kappaleessa käsitellään vuonna 2014 tehtyjä kehittämistoimenpiteitä. Lisäksi tässä kappaleessa raportoidaan havaituista kehittämiskohteista. VRK:n johtoryhmä on katselmoinut vuoden 2013 tietotilinpäätöksessä tehtyjen kehittämistoimien tilanteen joulukuussa 2014 ja havaintona voidaan todeta, että vuonna 2013 tietotilinpäätöksessä raportoiduista kehitystehtävistä useampia on saatu valmiiksi ja kaikkia vuodelle 2014 suunniteltuja kehitystehtäviä saatu vähintäänkin edistettyä.

14.1 Väestötietojärjestelmään liittyvät kehitystehtävät

Vuoden 2014 aikana on saatu valmiiksi VRK:n arkistonmuodostussuunnitelman (AMS) päivitys, jonka yhteydessä jokainen VRK:n yksikkö on tarkistanut ja päivittänyt omistamiensa arkistoitavien asiakirjojen salassa pitotarpeet ja muut metatiedot. Samalla AMS on päivitetty vastaamaan sähköisen arkistoinnin vaatimuksia (eAMS), jolloin sitä voidaan hyödyntää tulevassa SAHA-projektissa, jossa VRK:lle hankitaan sähköinen asiointi- ja asianhallinnan järjestelmä, joka mahdollistaa sähköiset asiointiprosessit sekä asiakirjojen sähköisen arkistoinnin.

VRK on vuonna 2014 julkaissut suomen kansalaisten tilastollisen nimidatan avoimena palveluna. Ko. datassa on omina taulukoinaan kaikki miesten ja naisten ensimmäiset etunimet, joita on yli 50 esiintymää ja miesten ja naisten muut kuin ensimmäiset nimet, joita on yli 50 esiintymää sekä sukunimet, joita on yli 50 esiintymään. Vuonna 2015 tietojen avaamista tullaan jatkamaan rakennusten äänestysaluetietojen ja kuntaluettelon tietojen osalta.

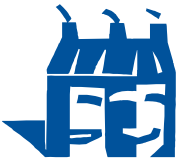
Tarkasteluvuonna käynnistettiin myös tärkeä VTJkyselyn käyttöoikeusroolien läpikäynti- ja yhdenmukaistamistyö, jonka tavoitteena on poistaa järjestelmästä tarpeettomat roolit ja vähentää käyttöoikeusroolien kokonaismäärää sekä kehittää roolienhallinnan prosesseja. Vuoden 2014 aikana myös jatkettiin VTJkyselyn käyttöoikeuksien päättämisaikojen, joilla saatiin aikaan käyttämättömien VTJkysely-oikeuksien määrän lasku.

Vuoden 2014 aikana on määritelty VTJ:n liiketaloudellisissa tietopalveluissa sallitut profiointiperusteet ja ne on kirjattu liiketaloudellisen sektorin käytäntöihin.

Vuoden 2013 tietotilinpäätöksessä esitettiin kehitysehdotuksena, että VRK:ssa tulisi tarkemmin määritellä VTJ-tiedon käsite ja ulottuvuus, Tietopalvelut-yksikkö edistää tätä määrittelytyötä resurssiensa puitteissa.

Nimipalvelu on rakennettu tietosuojasyistä aikanaan siten, että etunimen esiintyessä korkeintaan viisi kertaa, etunimihaku palauttaa tuloksena nämä tapaukset myös vastakkaisen sukupuolen nimituloksina, vaikkei kyseistä nimeä ole rekisteröity kuin toiselle sukupuolelle. Tietopalvelut-yksikkö analysoi resurssiensa puitteissa mahdollisuutta muuttaa nimipalvelun toiminnallisuuksia siten, että voitaisiin samalla, kun turvataan tietosuoja, toimittaa mahdollisimman selkeää tietoa nimien esiintyvyydestä. Jos Tietopalvelut-yksikkö katsoo muutoksen mahdolliseksi ja tarpeelliseksi, tilataan muutoksen toteutus Järjestelmät ja tuotanto-yksiköltä, joka toteuttaa muutoksen tuolloin sovittavassa aikataulussa.

Tietopalvelujen asiakkailla on päätetty pilotoida vuonna 2015 mahdollisuutta toteuttaa jatkossa vakiomuotoisia poimintoja itsepalveluna. Nämä itsepalvelupoiminnat voidaan suorittaa VTJkyselyn Poiju-poimintatyökalulla, jolla asiakas voi toteuttaa vakiomuotoisia poimintoja omien käyttöoikeuksiensa rajoissa suoraan VTJkysely-järjestelmässä.

16.2.2016

Henkilön sähköisille yhteystiedoille, kuten sähköpostiosoitteille, voidaan arvioida olevan tulevaisuudessa entistä enemmän tarvetta, joten niiden laadun kehittämiseen olisi hyvä panostaa, jolloin myös sähköpostiosoitteiden laajempi hyödyntäminen tulisi mahdolliseksi. Jos Kansallinen palveluarkkitehtuuri -ohjelmaa toimeenpantaessa tai muutoin yhteiskunnassa tulee tarve sähköisten yhteystietojen laajempaan hyödyntämiseen, niin olisi hyvä selvittää ensiksi mahdollisuus hyödyntää VTJ:än jo tallennettuja sähköpostiosoitteita varsinkin siinä tilanteessa, jos palveluissa hyödynnetään jo muita VTJ:n tietoja. Palveluarkkitehtuuri-yksikkö, Tietopalvelut-yksikkö ja Tietosisältö-yksikkö analysoivat yhdessä tätä tilannetta vuoden 2015 loppuun mennessä.

Sisäisen tietojen oikeellisuusseurannan lisäksi tullaan myös tulevaisuudessa tekemään ulkopuolisia luotettavuustutkimuksia säännöllisesti. Tarkoitus on selvittää mahdollisuus luotettavuustutkimusten laajentamiseen kattamaan myös tietyt rakennustiedot. Tietojen ilmoittaminen itse suoraan VTJ:än on tullut mahdolliseksi 2013, joten olisi hyödyllistä seurata myös, onko tällä positiivinen vai negatiivinen vaikutus itse ilmoitettavien tietojen luotettavuuteen, erityisesti ammattitiedon ja sähköpostiosoitteen osalta. Tietojen luotettavuus on VRK:n toiminnan elinehtoja ja myös tärkeä mittari VRK:n sidosryhmille, kuten asiakkaille ja viraston toiminnan ohjaajana valtiovarainministeriölle. Luotettavuustutkimusprojekti käynnistetään Tietosisältö-yksikön toimesta vuonna 2016.

VTJ:n tietojen ylläpitoa olisi mahdollista kehittää ottamalla käyttöön tietovarastoratkaisu ja tarkempi tietosisällön analysointityökalu. Tällä saataisiin sähköistettyä ja tehostettua tietojen käsittelyn seuranta- ja valvontaa. Tietosisältö-yksikkö tekee Järjestelmät ja tuotanto -yksikön ja Palveluarkkitehtuuri -yksikön asiantuntijan avustuksella kartoituksen asiassa ja tarvittaessa Tietosisältö-yksikkö tekee konkreettisen ehdotuksen budjetoinnista ja sopii käyttöönottoaikataulusta Järjestelmät ja tuotanto -yksikön kanssa.

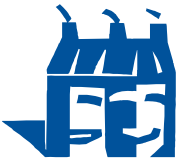
VRK tarjoaa sähköistä omien tietojen tarkastuspalvelua Internet-sivuillaan. Palvelusta rekisteröity saa nähtäväkseen suurimman osan VTJ:än itsestään rekisteröidyistä tiedoista. Määrätyt tiedot henkilön on pyydettävä maistraatista tai VRK:sta. Olisi suositeltavaa selvittää, olisiko sähköistä omien tietojen tarkastuspalvelua mahdollista kehittää siten, että sen kautta olisi saatavilla kaikki omat VTJ:än rekisteröidyt tiedot. Tietopalvelut- ja Tietosisältö-yksikkö edistävät tätä kehitystehtävää käytettävissä olevien resurssien puitteissa.

Vuoden 2013 tietotilinpäätöksessä esitettiin kehitysehdotuksena VTJ:n tietokantojen keskitetyn lokituksen käyttöönottoa. VRK:ssa on meneillään VTJ:n käyttöpalveluiden ja aineistohallintapalveluiden kehittäminen, jossa em. kehitystarve tullaan huomioimaan. VTJ:n tietojen käsittelyn seuranta- ja valvontamahdollisuuksia tulisi myös kehittää ottamalla käyttöön manuaalisen seurannan rinnalle automaattisia seurantavälineitä, jotka mahdollistaisivat muun muassa automaattihälytyssääntöjen rakentamisen. Tietopalvelut-yksikössä on meneillään kehitysprojekti liittyen lokiselvitysten toteuttamiseen.

14.2 Varmennepalveluihin liittyvät kehitystehtävät

Varmenteiden myöntämiseen toimintojen yhdenmukaistamiseksi on vuonna 2014 tehty hallinnollisia, prosessuaalisia ja teknisiä toimenpiteitä, joilla varmistetaan myös volyymien kasvaessa ja teknisten muutosten jälkeen varmennepalveluiden virheettömyys ja joustavuus. Varmennepalvelut-yksikössä tullaan kehittämään sähköisiä asiointiprosesseja osana SAHA-projektia vuonna 2015.

Vuoden 2013 tietotilinpäätöksessä tunnistettiin kehitystehtäväksi varmennepalveluihin liittyvien PUK-tilausten teon mahdollistaminen Vartti-järjestelmän kautta. Vuoden 2014 aikana on kyseinen PUK-tilaustenteko-ominaisuus toteutettu ja siirretty tuotantoon huhtikuussa 2015. Tietotilinpäätöksessä tehtyjen havaintojen perusteella Varmennepalvelut-yksikkö on päättänyt edistää raportoinnin kehittämistä tarpeiden ja resurssien mukaan.

16.2.2016

Vuoden 2014 aikana Varmennepalvelut-yksikkö on tutkinut varmenteiden käyttömahdollisuuksia mobiililaitteissa. Tällä pyritään valmistautumaan asiakkaiden monipuolistuviin varmennepalvelutarpeisiin tableteissa ja muissa mobiilipäätelaitteissa.

Varmennepalveluiden käyttöympäristön uudistamiseksi on meneillään VPIinfra 2014 -hanke. Tässä hankkeessa käyttöympäristö ja siihen liittyvät prosessit tullaan uudistamaan tietoturvasuojien mukaisen tietoturvasuojien vaatimukset täyttäväksi. VRK:ssa huolehditaan, että varmennetietojärjestelmässä olevien henkilötietojen ja muiden tietojen suoja tai palveluiden toimituskyky pystytään takaamaan.

14.3 Kansallisen palveluarkkitehtuurin toimeenpanoon liittyvät kehitystehtävät

Kansallinen palveluarkkitehtuuri -ohjelman (KaPA) toimeenpanossa on tehty vuonna 2014 laajaa kehittämistyötä ja tietojen käsittelyn ja tietosuojan ja tietoturvasuojien toteuttamisen näkökulmasta. Keskeisiä linjauksia ja kehittämisasioita raportoidaan jo tietotilinpäätöksen kappaleessa 9.2.

Keskeisiä tietosuojakysymyksiä, jotka tulee ratkaista vuonna 2015, tulevat olemaan muun muassa henkilön oikeus hallita tunnistamisen yhteydessä palveluihin välitettäviä henkilötietojaan tai valtuuttaa kolmas osapuoli käyttämään kyseisiä tietojaan. Lisäksi hankkeissa on tehtävä linjaukset kansalaisille tarjottavien palveluiden käyttöehdoista ja käyttäjien rekisteröintiperiaatteista.

Uusien palveluiden tietoturva- ja varautumistasot, kriittisyysluokat sekä palvelutuotannon mittarit määritellään vuoden 2015 aikana. Palveluarkkitehtuuri-yksikkö huomioi vaatimukset ja määrytykset palveluiden suunnittelussa ja tuotantosopimuksissa ennen palveluiden käyttöönottoa.

Vuonna 2015 kansallisen palveluarkkitehtuurin toimeenpano edellyttäneen lainsäädäntömuutoksia ja tähän lainsäädäntötyöhön VRK:n on osallistuttava koko virastona, koska kansallisen palveluarkkitehtuurin toimeenpanolla ja siihen liittyvillä palveluilla on yhtymäkohtia niin varmennepalveluihin kuin VTJ:n palveluihin ja muuhun viraston toimintaan.

14.4 Kehitystehtävien seuranta

VRK:n johtoryhmä päätti kokouksessaan 7.5.2014, että edellä kuvattujen kehitystehtävien tilanne tarkistetaan johtoryhmässä loppuvuodesta.

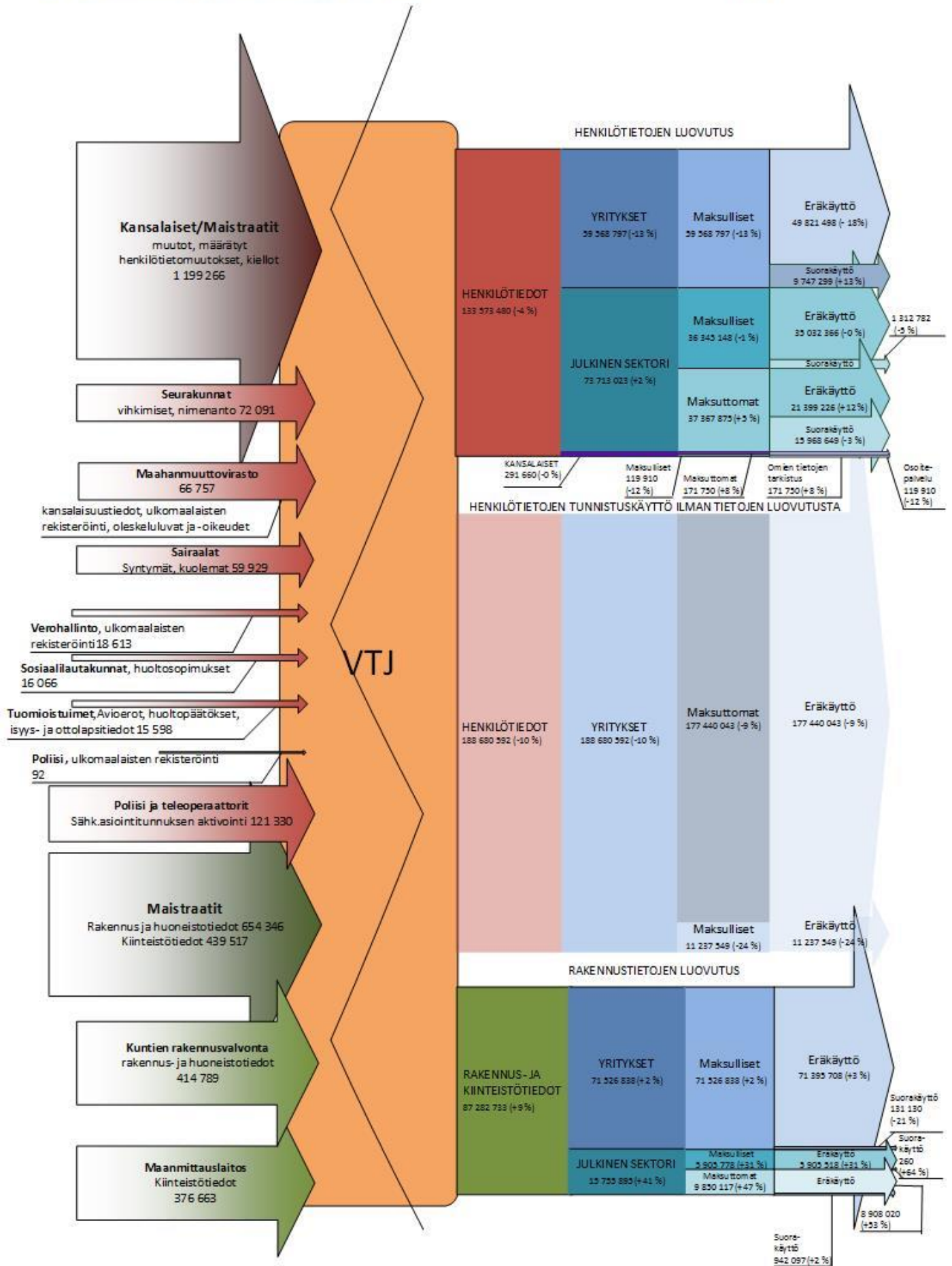
LIITTEET

- Liite 1 Väestötietojärjestelmän tietovirrat 2014
- Liite 2 Varmennetietojärjestelmän tietovirrat 2014
- Liite 3 Väestörekisterikeskuksen maksullisen toiminnan tulot 2014

VÄESTÖTIETOJÄRJESTELMÄN TIETOVIR RAT 2014

Liite 1

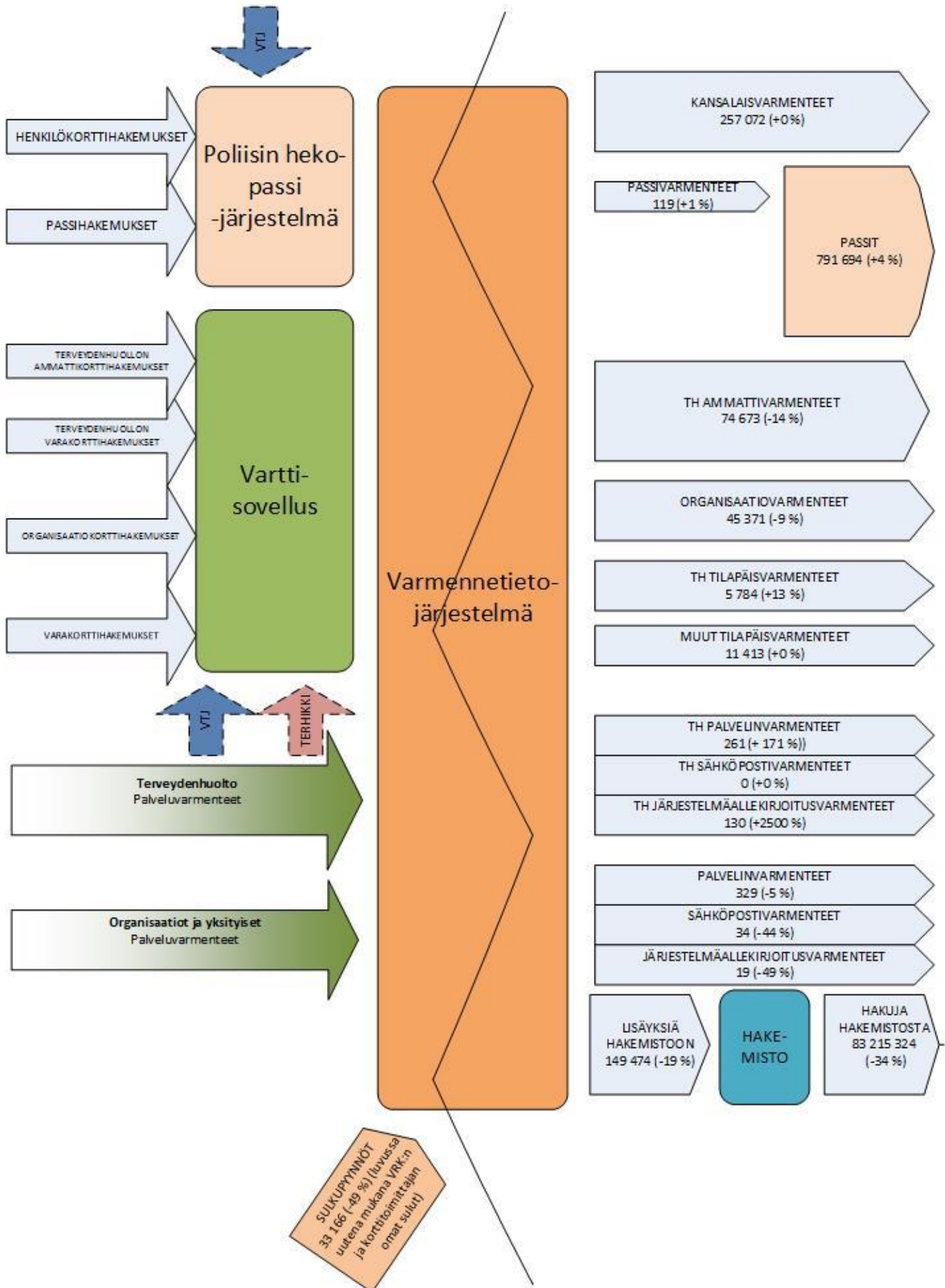

16.2.2016

VARMENNETIETOJÄRJESTELMÄN TIETOVIRRRAT 2014

Liite 2

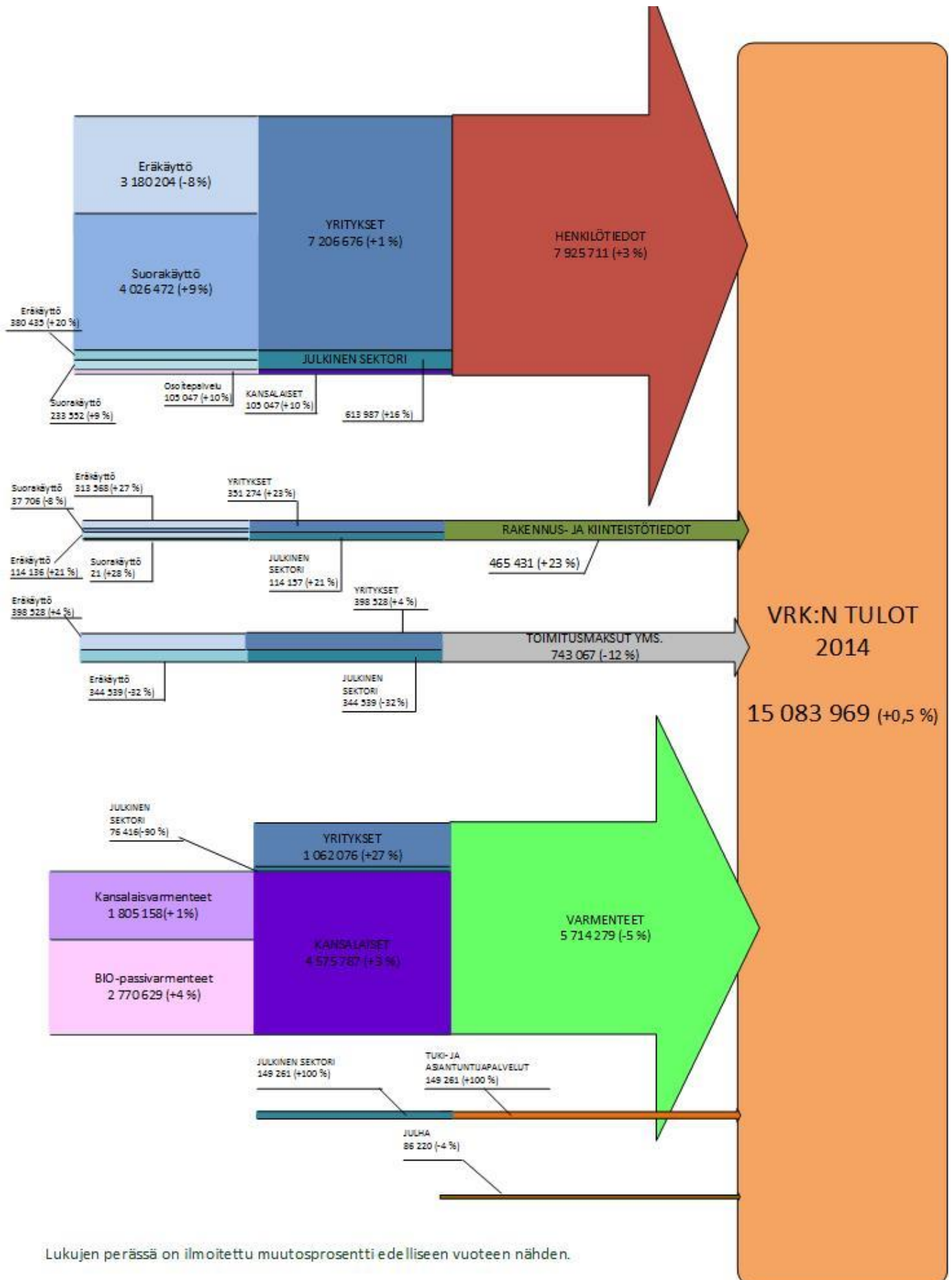

16.2.2016

VÄESTÖREKISTERIKESKUKSEN MAKSULLISEN TOIMINNAN TULOT 2014

Liite 3

Lukujen perässä on ilmoitettu muutosprosentti edelliseen vuoteen nähden.